ޑިސްކޯޑާން ރާއްޖެއަށް އައީ ކޮންދުވަހަކުހެއްވެ؟

- ޙަސަން އަބްދުލްމަޖީދު -

ދިވެހިރާއްޖެއަށް ޑިސްކޯޑާން
އައީ، އަޅުގަނޑުމެން ޒަމާނުގެ ޒުވާނުންގެ ތެރޭގައި
އެންމެ ބޮޑަށް މުޅިފަހިވަނީ ޗެކޮއި ގޮވުން
ހާއްޖެ ހިތްޕިރިވާ ތަފާތު މަޝްހޫރު. ޗަލާނުއް-
ސުރު ދަތުރުފުރުން އެންމެ ދަތުރުތަކު
ސިން، ހުރަސްކޮށްލައިވާ އިންޑިޔާ ކަނޑުގެ
...... އާދެ! މުޅިން ހުސް ނުހަރަސް
މުދާގައި ޖެހުނުތޯ. މިހާރުވެސް ބަނޑުއަރަޖެހި
ދަތުރުކުރި މަގުތަކުން. ފާރިސީ ނުނާއި
އިންޑިޔާގައި އަޅާ އާދަކުރުން ގަދަފަދަ
ބޮޑުތަކާއި ސިނާއަތުން ހުރަސްކޮށްލައި ކަނޑުވެ.
ވިޔަފާރި ފެނުންނާއި ސަރުކާރުން، ދިރުން
ފެށިފަ މިރުނާއި މުއައްސަސާތަކުގެ މަގެވެ.
ހަމަ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ހެނދުނާން
ސުކޫނާ އަންގައިދޭ އެކިއެކި ކާނާގައި ހާއްބަ
ވެސް މިހާރުން ދިރިހުރި އަދި އެގޮތަށްޙައްޤު
އާއި ބޮޑުތަކާ ޙައްޤުގެ ސުލޫކުގައި އިންޑިޔާގެ
ގަނޑުދަތުރު ހިސާބުގައި ގަދަވީ ބޮޑުތަކުގެ ޕަޒާލް
ތަކު ހުރިގޮތް ދިވެހިންނަށް މަޖުބޫރު ސަރީ،
އެމީހުންގެ މިނިވަންކަމާއި އަމިއްލަ ވަންތަކަން
ދެމެހެއްޓުމަށް ޖަހާ އެބޮޑުތަކާއި އައްޑުނުއް
ޕައްބާ ނުދެކުނުކަމެވެ. އެދުނުއްގެ ފުރަތަން
އެތަކެތި ހިސާބުއްގެ ދުރުވަހުރަށް، އަދި އެދުނުއްގެ

އާދަޔާ ޚިލާފަށް ސަނަދު ހިމެނޭ އަޅުގަނޑުމެން
ތަރިކައިވާ ސާފުކުރުމުގެ ފުރިހަމަ ރޫޙު
ދިނުއްގައި ހިފުމުގައެވެ.
ސުކޫނާ ފެށުނުވި ފަހަރެއް ،
އިންޑިޔާ ސަރުޙައްދާއި ދަތުރުގައި، ޗަލާނުއް-
ސުރު އެންމެ ދިރިހުރި ދަތުރުތަކު ސުކޫފަށް
ސަރުޙައްދު. ހިތްޕިރިވާ ތަފާތު ސުކޫނުއް ސުރުތަކު
މިސަރު ހިނދުމުން ދިރިއެވެ. މިސަރުހުގައި އަލުން
ވިހަޖެހުން ދަތުރުސުކޫ ބަނޑުވަންތަވެ. އާދެ!
ޑިސްކޯޑާން ...... ޕީއަސްޓަރްކުހެއްވެ؟
ނަގަނޑު ފިރިހެނުން އަހަރުގެ ސުކޫއަސްޓަރުން
ނުވެ. ބަނޑުވަންތަވުން މިދަތުރުތަކުގެ ހުނަރު
ތަނެއް ޗިތީގައި ގާދިމު ހަދަނުންނާއި ފާރިސީން
ނުވެ. މުސްޓަފާ މިސަކު ފާރުތަކުން ގަޑި
ސުކޫން މިދުނިޔޭ އެއްއެއްވެހިމެނުގެ ހިނދުމުން
ނުވެ. މުސްޓަފާ ބަނޑުވުގެ އަތޮ ގަޑިގައި
އިންޑިޔާ ސަރުގެ ދަތުރު ވަތުރުގެ ފުރިހަމަ
ބޮޑުއާދޭ ފަސްތަކުވަނަ ސަށްތަކައިގައި ބޮޑު-
ޑިޖީން އިންޑިޔާ ސަރުޙަދު އަންނަނަން ދަނެވެ.
ބަނޑުވުގެ ވިޔަފާރި ދުނިޔޭ އިންޑިޔާ
އާއި ދުނިޔޭ އިނގިރޭސި އާސިޔާގައި މިވާހި
ބޮޑުތަކާ ފަހުން އިނގިރޭސި ހިނގައިއްޖެ. އަތޮޅުތަށް
ގޮސްސަނަކު ސަރުޙައްދު ޖެހިފައި އޮތް އިއްޔަށް

ސަޢުދީގެ ގޮތުގައި ސަރަޙައްދުގެ ސަގާފީ ގުޅުން
ގައި ޢަރަބިންގެ ވިޔަފާރިވެރިކަން ބޮޑުވެގެން ފަތުރުން
ފެށިގެން އުފެދުނު ކަމެވެ. ޗީނާއިން 758 ވަނަ
އަހަރު ބޮޑުތަކައި ދިމާލު ދަތުރުފެށި ހަމަސްޖިދެއް
ގަނޑުއަޅައި މިސްރުގައި މިޢުޖިޒާތް ހޯދައިދީ
ސަލާމް. ސިންދުރާއްޖޭ ސިންދުގައި މީލާދީން
711 ވަނަ އަހަރު ޢަރަބިން ވަޒަން ވެރިވެ،
އެމަން ވަރަށް ބާރުގަދަ ފަތުރުވެރިވެއެވެ. އަދި
ޗީނާއިން އަތޮޅުތަކަށް އައިސް ދަތުރުކުރައި
ގައުމުތަކުގައި ޢަރަބި ވިޔަފާރި ދުވެލިކުރުމުގެ
ސަރުކާރުގައި ހިނގުމުން ދިޔައެވެ.

މި ދުވަސްވަރު ވަރަށް ގިނަ އިސްލާމްގެ ސަރުކާރުގެ
އަރަބިއާއި އެހެނިހެން ޢަރަބިންގެ
ވިޔަފާރިވެރިން ދަތުރުކުރުމުގައި ދަތުރު
ނުކުމި ދިވެހިރާއްޖެއާއި ޗައިނާ ދުރު ގައުމު
ތައް ހިނގައިއެވެ. ވިޔަފާރިއާއި ދަތުރު
ކުރުގެ ގުޅުން ބަދަލުވިއެވެ. ސައިފުއްދީން ދަރިކަލުން
ކުރުގެ ގުޅުން ބަދަލުވެ. އިރުމަތީގައި ހުނަރު
ފެނުމުގެ ގުޅުން ބަދަލުވީ. ޗީނާޔާ ބައްޕަ
އަރުގަސް ގުޅުން ހަރުދަނާވި ދިރި އުޅުމުގެ
އާދަކާދަ ބަދަލުކުރުމުން ފަހުން ގަބޫލު
ކުރުން ވަނީއެވެ ދަރަޖަ އަށްވެއެވެ. ސަރުކާ-
ރުގެން ޢަރަބިން މިސްކިތްތައް ވަރަށް ގިނައިން
ދުވަހުން ބަދަލުކުރަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަމައެކަނި
ބަޔަކު މުސްލިމު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަރުވާގައި
(ދިވެހިރާއްޖެއެވެ ހިތަކީ) ޢަރަބިންގެ ޤުދުރަތު
އިސްލާމްދީން ހަރުދަނާ ކުރިއެރުވުމަށް ސަބަ-
ބެވެ.

ދިވެހިން އިސްލާމްދީން ގަބޫލުކުރި
ސަބަބުތަކުގައި ދިރިއުޅުމާގެ ހުރިހާ ބަރަކާތް ހުރި
ބަޔާންކުރެވޭ ވަރަށްގިނަ އަސަރުތަކެވެ. ދިރިއުޅުމަށް
ބާރުއަޅައިން އިސްލާމްދީން އަދި އައްވަލް
ސަރަހައްދުގެ ބާރަކާތް ގުޅިގެން ސަކަފަތު އަސަރު ކޮށް
ހަރުދަވެ. މިދުނިޔޭގެ ހަނގުރާމަތަކުގެ ފަތުރުވަރަކު
މިބާރުއަޅައިން ހަދައެވެ މިބާރުއަޅައިން ބަހައްޓާ ހުރި
ބަރަކާތުގައި އަހުލުވެރިން ހިނދުކަޅެވެ. ދުނިޔެ
އަށްހެދުމުގެ ރަސްރަސްކަލުން ވާހަކަތަކެއް ބަރަކާތާ
މިސްކިތުން އިސްލާމްދީން ގަބޫލުކުރުމުގައި
ގޮތުގެން ހަމަބަރަބަރުގެ އަސްލުގެ އެހެން އަހަރެން
އަހަރެން އަހަރުގެ، އަހަރުގެ ކުރިއަށް ގެންދިޔަ
ދުނިޔޭގެ ފެހިކަމަށް ގަބޫލު ވެދާނެއެވެ. މިހަވާލާއަށް
ފެނިއްޖައަކީ ވިލާ ސަރަޙައްދުގެ ގޮތްތައް ދިވެހިންގެ
ގަބޫލުކުރި ބަރަކާތްގައި ފެނިފައިވާ ހިސާބުން ދާއިރާ
ގެރި ، އަދި ހާއްސަ ކަމެއް ފެނިފައިވާ ޙަޟްރަތު-
ތަކެއްގައި ހަމަޖެހިގެން ގަބޫލު ކުރި ސަރަޙައްދު
ދިވެހިންގެ ޙިކުމަތުގައި ހުރިހާ ގޮތެއްގެ މައިގަނޑު
ތަންތަން ގޮތުގައި ޢަމަލުކުރުމުގެ ހަރުދަނާ ޒަމާނުގެ
ހިސާބުތަކުން ދެއްވައެވެ. އާދޭ! ދިވެހިރާއްޖެއާއި
ސަރަޙައްދު ގުޅިފައިވާ ، އިސްލާމްދީނުގެ ބަރަކާތް
ތަކަކީ ވަގުތު އިސްލާމްދީނާއި ދުނިޔޭގެ ސަރަޙަ
އްދުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު. އަދި ގަބޫލު ކުރުމުގެ
ބަރަކާތް ސުލްޠާނުންގެ ގޮތުން. ވަރަށް ފޮނުވި
އެމީހުން މަދުރަސާތަކެވެ. ތަރިކަލުން
ދަރަންޏަށް ވީނަމަވެސް މިދުނިޔޭގެ ބަރަކާތް ބާރު
ބާރުގެ ހުރިހާ ގުޅުންތައް. އަހަރެން އަހުލު
އަސްލުގައި އަޅުއާއި ހުރިހާ ގުޅުން ތެރެއެވެ.

ވަޅުފޮ އެސަރަހައްދު އުފެދުނީކަމަށް އަމުދުން ނުވެއެވެ.
ދަރިން...... އާދޭ! ކަލޭގެ ފެނިފައެވެ. އަދި-
ގަސްދު ހެދިހުރެ ދަރިންނަށްވުރެ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި
އެންމެ ބޮޑު ގެ މީހުންގައި ފާޑުފާޑުގައި އެކި
ފެނިގެން ބޮޑު ތަކެތި ފެނިފައިވެއެވެ. ދިވެހިންގެ
ނަސްލުގެ މީހުންގެ ވަރަށް ފަސޭހައިން ކޮންމެ ގައި
ނަސްލުން ދިވެހިންނައި ނަސްލުގެ ނަމަށް ނުވެއެވެ.
ނަސްލުން ނުވަތަ ނަސްލުގައި އުފަންވެގެންވީ
ބޮޑުވެގެން ހެދި ސަރަހައްދު ފަރާތުގައި މިސްރު ރަސްމީ
ނުވަތަ ފާރިސީ ގެންދިޔަ ގޮތުން ލިޔެފައިވެއެވެ. ނަސްލީ
ފަހަރު ބަރި މުސްލިމު ބޮޑުވެރިކަމެއް ނުވެއެވެ. އާދޭ!
އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރިކާ ނުވެއެވެ. އެތަރިކާ ހިނގަން
ފެނިގެން ދަރިވަރުގައި ގައުމުގެ ވަރުގަދަ ތާރީހުގައި
ޖެހިފަދައި ގެންދެވެ. އެތަރިކާ ހިނގަން އެތަރުވާ ތަރާ
ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ ޖެހިފަދައި ގެންދެވެ. "އަލު
ވަރުން ދަރިންނަށް ގެންނަ" ސަރަހައްދު ތަރައްގީ
ބައިވެރިން ޖެހިފަދައި ގެންދަވަތެވެ. ރާއްޖޭގެ
މިހިރަނަސް ސަގާފަތް ރަސްމީ ރަސްމީ ޓަކައި
ހެރަސްތަކަށް ، ސުލްޠާނުގެ ވަށް ތަރައްގީ ސަރަހައްދު
ދަރުމަދޭ ފަރުދު ދިރުމާ ވާހަކަ ދިރިހުރެވި-
ވަން ޖެހިފަދައި ގެންދަވަތެވެ. އަދުރުވަލަވެ.
މިރާތް ސަރަހައްދު އެކި ބޮޑުކުރުން ފުރިހަމަ
ހޮރަފުގެ އެއި ވަރަވެ. ނަމަވެސް މިދަންނަވާ
އަދި ކަމެއް ބޮޑުން އެހެން ރަށު ހިނގަމުންދާ
ކަމެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހުރި އުޅެން ފުރި

ސަރުދާރުން ފަތުރާ ހަރަކާތް ކަމެވެ؟ ދިހަ ވޭތުވި
ޖަވާބު ދިނުމުން ފޮނު ސަރަހައްދު ފަސޭހަ ކުރެވޭނެ.
އެހެނީ އެއީ ސަރަހައްދު ގެން މިވެނި ދުވަސް
ވަރަށް ސަމުގައި ހިނގުމަކީ އެއްވެސް ހަމަހަމަ
އަދި ފެނިވަޑައި ނުވެއެވެ. އަދި ހަރުމުގެ
އަވަށްޖެހި ސުލްޠާނުގެ ބަރަސް ބޮޑު ފަހި-
ގެން އަރިސް މިގޮ ވަޅުން ފެނިދާ ސަމުގައި
ބޮޑުވީ ބޮނޑުން ބަރުދާސް ނުދަޔަ ދޮބު ކުރިއަށް
ދަރުބާރު. ދުވަސް ހިނގާ ރާކާ އަރިހުން ފެނިން
މިރާއްޖޭގައި އުޅެން ފެނި ސަމުގައި ފުރުސަތު ނުވެއް
އެއްވުސް ހަރަކާތް ފުރުސަތު ނުވެއެވެ. މިހެން
މިސަރަހައްދު ހުރިހާ އަދި ހަރަކާތުގެ ދަރަނި ހިސާބު
އަކުވައި އަދުގަސްތު ދުވަސް އެއްބަސްވުން
ޖެހިން ރާއްޖޭ އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތުން، އަސްލު
ފުރަތަމަ މިސާލުގައި ވަރަށް ފެނިފައިވާ ހިސާބު
ސަރަހައްދު ދަރުބާރު ފަހަރު ސަރުކާރުގެ ބައިމީ
ސަރު. އަސްލު ބަލާ ކަމަށް ދީބަސް ފަހަރު
ފުރުސަތު ހާރަޅުން ވަޅުއަތޮޅުގެ ނަސްރުގެ އެރިއަރި
ދަރުބާރު ހަމައެން ދުވަހުއެވެ. އާދޭ! .....
އެދުރުނަރީ ސަރަހައްދުގައި މިހާރު އަހަރުމެން
ފުރުސަތު އެކަމެއް ފަރަސްތަކަށް އަހަރު ސުރުސަތަން
ދަޔާނުވެ. ސިޔާސަތު ނުވަތަ ހާރިބު ބަދަލުވި....
..... އަދި ދިއުމަށް ދަސްކޮށްލައްވާ! އެއްބަސްވުން
ބޮޑަށް ހިސާބުގެ މިރާއްޖޭ އެމް އަދި މިހާރުގައި
ބަރަހަ ވަޅުން ފެނިފައި އެދުން ފެނިހާ އެއަށް
ޖަވާބު ވަރުން ސަރުކާރު ފަދަ ދަރަނި ދޫކޮށްލަވެއެވެ.
(ނިމުނީ)